

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre .. .	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető czikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak küldendők.

Győzelmi jelünk a kereszt.

Magasan ragyog a kereszt. Népek millióinak lelki békéjét hirdeti. Tizenkilencz század nehéz tusaiban megtörött nemzetek biztató reménye a szent keresztben tündököl. Országok békéjét, népek boldogságát a keresztnek szent tana teremté. S elmúlt idők gyászos napjaiból fenmaradott szomorú emlékek csak annak a népnek keserítik lelkét, mely megveté az isteni vérrel keresztre írott égi tant.

Koronás királyok s hatalmas császárok népük boldogságát csak addig láthaták, míg törvényeiket az örök törvénnyel a kereszt tövében összeegyeztették. S a nép, mely a törvényt a kereszt tanával írta be szívébe, élt és halt uráért, a koronás főért, és lelke békéjét még akkor sem veszté, midőn szív-vérével áldozta a honért.

Szellemóriások kutató lelküknek kitartásra erőt csak a keresztről nyerének, s megnyugvásra csak ott talált szívek, a hol beismerék, hogy a kereszt tana minden más tudományt legyőzött. Avagy mutasson valaki egy világ-bölcsét, nevezzen egy világhódítót, a ki tanával győzedelmeskedett a szent keresztnek tudománya fölött.

Igaz ugyan, hogy voltak bölcsei a görög nemzetnek; tagadhathatlan, hogy a rómaiaknak voltak nagy alakjaik, kik a józan ész világánál az istenség eszméjét és az örök törvény fogalmát meglepő és fontos módon örökítették meg nagybecsű műveikben: de mivel lelküknek világát nem a kereszt boldogító tana képezé, meghasonlottak önmagukkal s a mi szépet és magasztost tanítanak, többnyire önmagok sem hívék.

Népek és császárok, nemzetek és királyok között boldogsága ott kezdődik, hol az uralkodó az ő népével, fejedelem az ő alattvalóival a keresztnek megszentelt fájától tanulja meg rendeltetését. Vagy tán nem így van és valaki az ókor népeinek életében látja az any-

nyira ohajtott földi boldogságot? Aznagyon esalódik! Hisz tekintse a Fáraók fellegekig érő piramisait, gondoljon a pogány római császárok diadalkapuiira s ha jól elmélkedik, be fogja látni, hogy míg a Fáraók piramisai a szolgaságnak nehéz igája alatt görnyedett népek sohajait lövelik vissza ma is, addig Rómának diadalkapui a meggyalázott emberi méltóság siralmas jeleneteit tárják fel a gondolkodó előtt. Egyeseknek képzelt boldogságáért milliók és milliók ették az inség kenyerét.

Hol van itt az annyira magasztalt boldogság? Hiába való volt minden emberi nagy hatalom, meghiúsult minden emberileg kigondolt bölcsesség, mert ezek az emberiségnek nem boldogságát de boldogtalanságát okozák. Csak akkor kezdett az emberiségre az igaz boldogság napja ragyogni, midőn királyok és császárok jogara a szent kereszt jelével lett ékítve. Csak addig vegyült a nemzeti dicsőség diadal-énekébe a boldogság érzet, míg a hű alattvaló királyával így kiálta fel: „Távol legyen tőlem másban dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében.” (Gal. VI. 14.)

Igen, mert az ember e földön csak akkor boldog, ha Isten dicsőségét keresi és tényeit a keresztnek szent tanával az Ur dicsőségének emelésére irányítja. Azonban Isten dicsőségét nem keresi az, ki a keresztet, a dicsőség legfonságesebb jelvényét nem tiszteli. Hirdethetik az egek Isten dicsőségét, kezei alkotmányát beszélheti az égboltozat; Isten felségét mutathatják az óriási hegyek sziklatömegei és a zugó tengernek hanykódó hullámai: mi emberek némán maradunk és az Ur dicsőségére mitsem tehetünk, ha ezt Jézus keresztjének tiszteletében nem keressük. Es mikép lehet boldog, ki a boldogságnak eszközét nem becsüli? Az emberiség boldogságának egyetlen eszköze pedig a szent kereszt, mert ezáltal teremté Isten lelkileg

ujra e világot és ez által lettünk képesekké boldogságunk keresésére, az Ur dicsőségének munkálására.

A szent keresztre van felírva a tan, melynek igazságát Isten tulajdon Fiának vérével pecsételte meg. S valamint a kereszt az igazság győzedelmi jele vala egykoron, úgy a tan, mely a keresztről hangzik, győzni fog a világ végeig. A keresztnek szent tanáért kezdett s folytatott nagy harcok a győzelem dicsfényével köríték azokat, kik e jelbe helyezett szent hittel küzdöttek a daemon zsoldosai ellen. Igen, mert e jelben a hatalmas Isten ereje rejtőzik s veszuie kell annak, ki támadni meri ennek tanát. Épen azért drága kincse, védő paizsa volt mindig azoknak, kik e földön az igazság szent harcát harszolóak. . .

S mivel a mult idők története ezt igazolja, tet kintsünk a magyar katholicismus láthatására és erő a szent keresztről nyerjünk! Látható már a nemzeti létet veszélylyel fenyegető áramlat, mely a kereszt tanának meggyalázásával akarja feldúltni a magyar nemzet ezer évesfundamentumát, de nem kell kétségbe esnünk. Tekintsünk fel nemzetünk egére, melyen mint egykor N. Konstantin szemei előtt őseink hitének győzedelmi jele — a szent kereszt eme felirattal ragyog: *In hoc signo vinces!* E jelre nézzen minden katolikus magyar! E jelben helyezze bizodalját! E jelnek tanáért emelje fel szavát! Béke és boldogság, nemzeti létünk érdeke és jövődj sorsunk kívánja ezt, a hon minden igaz gyermekétől. Jussanak eszébe minden magyarnak Heraclius császár ama szavai, melyeket Chosroes perzsa király ellen a szent keresztért harszolván, monda: „Tekintsétek, kiért harszoltok! éltetek és véretek ily esatában a legjobb czélből áldoztatik fel s nem halhattok meg dicsőségesebben, mint az Isten tisztelete és a szent hit védelméért.“

Kovács Mihály,
plebános.

Lapszemle.*)

I.

Budapest. szept. 6.

Miután, hála Istennek, katolikus lapjaink megszorodtak, katolikus ügyeink megbeszélése megsztint egyetlen egy lap monológja lenni. A katolikus publicisztika zenéje többé nem solo hang, hanem valóságos koncert, melybe az ország

*) A hazánk katholic. tudományossága! és hitélete körül oly sok és kiváló érdemeket szerzett „Religio Vallás“ fél. szerkesztője a nyári szünidők alatt Erdélyt, speciatim pedig a székelyföldet beutazván kilátásba helyezte, hogy az ezen útján szerzett tapasztalatokat meg fogja örökíteni. A „Közművelődés“ kötelességet teljesít, midőn ezen tanulságos reflexziókat közzé teszi; hiszen tulajdonképen *nobis de nobis* szólnak.

Szerk.

minden vidéke szolgáltat egy-egy katolikus hangot Sajátságos dolog ez a katolikus publicisztika valóban. Sok fej, sok szem sokat lát, és azt sokféleképpen dolgozza fel; de a lényegre, az eivekre nézve, ha még nem vagyunk is egészen azon az ideális állásponton, melyet az evángélium Krisztus követőinek ezéül tűz ki, hogy „cor unum et anima una“ legyünk, hála legyen az Istennek, a katolikus sajtóban örövendetes elvi összhang és egyetértés uralkodik.

Néhány év alatt, igazán bánulatos haladást tett a vidéki katolikus sajtó és oly tekintélyre emelkedett, hogy most már katolikus közvélemény csak az lehet, a mit kath. lapjaink az ország minden vidékén szétszórva, összhangzóan vallanak és hirdetnek. Minden lapnak hozzászólása a kath. ügyekhez súlylyal esik a latba; minden vidéki kath. lap a maga vidékére és érdekeltiségére nézve alaphangnak tekintendő, melynek a katolikus közvélemény koncertjében megvan a maga már csaknem nélkülözhetetlen helye, hol ha azt a hangot nem halljuk, hiányt érezünk lelkünkben, ellenben, ha onnan is megjő a megszokott hang, lelkünk nyugodtabb és teltebb, s a katolikus publicisztika, a kath. közvélemény összhangja, teljesebbnek s élvezetesebbnek tetszik.

A „Religio“, mint koránál fogva legelül járó kath. lap, a vidéki katolikus sajtó telerdülésének első perezeitől kezdve kötelességének ismerte a vidéki lapársak törekvéseit jóakaratu figyelemmel kísérni s nyilatkozataikat a lap megjelenéseinek helyi körülményeiből kiemelve, az egész ország katolikus közönsége elé vinni, hogy ez megszokja a legigénytelenebb vidéki kath. lapnak véleményét is figyelembe venni és tiszteletben tartani. Így jártunk el eddig; így, sőt még szorgalmasabban fogunk e tekintetben eljárni ezentul. Katolikus vidéki lapjaink magvas nyilatkozatait majd kivonatbau, majd ha érdemes, egész terjedelemben is, egyre sürribben fogjuk ismertetni, hogy így a „Religio“ m. t. közönsége mintegy esokorba kötve együttesen élvezze a katholicus lapirodalom széles termőtalaján fakadt virágokat s lehetőleg teljes képet lásson maga előtt időről időre az igazi katolikus közvélemény alakulásáról és járásáról.

Ma Erdélyen kezdjük a szemlélt. A Székelyföld éjszaki része, Gyergyó és Csikszék, most együttvéve Csikmegye, az ország legtisztább katolikus és magyar vidékeinek egyike. Itt törött meg a protestáns erdélyi fejedelmek tüzzel-vassal protestánsosító hatalma. Itt folytak tatárral-törökkel a legvéresebb határföldi harcok. Ezek az éjszakkéleti székelyek valóban nemcsak Magyarországnak, de Nyugat vallásának, a katholicizmusnak is, megtörhetetlen határhoi valának szadokon által.

Vallásához az ittvaló székelység, erősen támogattatva a közjök kétszáz év előtt bevándorolt derék és eszes örömeny katolikuság által, most is szívósan ragaszkodik, annyira, hogy Gyergyóban messze földön alig képviseli más a magyarságra vizsályt és megoszlast hozó protestántizmust, mint egy-két állami alkalmazott, s mikor az eme legkatholikusabb vidékén proselytáskodásukkal okvetetlenkedő Szászok és Bethlen Gáborok tavaly Borszéken még csak e vasikalapos urak jámbor óhajtasában létező ev. ref. hivek „százai“ számára templomhelyet kerestek, egy örömeny katolikus kereskedő telke — semmi áron se volt a nevezett czéla

megkapható. Nagy pusztítást vitt azonban véghez politikai tekintetben a katolikus Székelyföldön a Tisza-ára szabadelvűsége. Az erdélyi magyarok általában, eszéki ellenzéki-ség kifejtésével, Isten tudja mi okból, elszegődtek a szabadelvű kormányok képviselőket liferáló szavazó gépektől. Ig, például a t rzsökös katolikus gyergyószentmiklósi vidék Mikó Arpádot küldte fel Tisza mellé mameluknak. Most a gyergyóiak éber katolikus őrszemci, kik eddig hiába igyekeztek az ár ellen uszái, elérkezettnek látták az időt arra, hogy a katolikus gyergyói nép előtt a szabadelvű kormány-parti politika gazdálkodásáról a leplet lerántsák, s azt, annak férfait s képviselőit, a maguk mivoltában bemutassák.

Ennek a katolikus ébresztésnek van szentelve a gyulafehérvári derék „Közművelődés” 25. sz. ban egy cikk, mely „A gyergyói választási mozgalmakhoz” szolgáltat érdekes adatokat. A dolog t. i. úgy áll, hogy Mikó Arpád ez eddigi képviselő, hű mameluk szolgálatai fejében, hír szerint, főispánságot fog kapni Udvarhelymegyében.***) S a szabadelvű kormányparti érdekszövetség rögtön megindította Mikó Arpád helyére a kandidációt, ajánlva a lutheránus Pulszky Agostot, és a főrendiház szavazásakor kath. hite ellen szavazott Jósika Samu bárót, ki kath. hitének megtagadását összeegyeztetni képes avval, hogy az erdélyi kath. státus világi elnöke. Mikó szereplése, s Pulszky és Jósika jelölésében a kormány oda irányuló feltevése, hogy azok a gyergyói katolikus székelyek bármely papfalót, lutheránust, hittagadót megválasztanak, csak a husos fazekak urai Budapestről ajánlják nekik, arezába kergette a vért a gyergyói katolikus székelynek, és ez egy igen haragos és erősen sujtó nyilatkozatban ad kifejezést a méltó haragjának. Az ottani viszonyok megismerése végett legközelebb közöljük a székely katolikus „riadó” szövegét.

A tanítóválasztások tisztasága.

Nagyevű kultuszminiszterünknek, br. Eötvös Józsefnek, lelki szemei előtt magas, kora műveltségét messze túlszárnyaló ideál lebegett, midőn a népiskolák felügyeletével oly testületet bízott meg, melynek tagjai az olvasás-írásnál semmivel sem vitték s viszik föbbre.

E testület kezébe tette le a tanítók választását minden megszorítás nélkül. E választások különösen kath. iskoláinknál legtöbbszörre kántorválasztással járnak, miről tanítóink jobbainak is vannak sajnos tapasztalatai. Kath. tanügyünk kárára, a tanítói buzgalom, egyszerűség és önművelődés lan-kasztására, sőt hátrányára esnek meg többszörre e választások, mert a népből való iskolaszéknek csak az iránt van érzéke, amit látbat, hallhat, vagy tapinthat. A népnek a daliás termet, a falathasogató, vagy egetverő hang bárdolatlanságáva is jobban imponál, mint a legkitünőbb pedagógia képzettség, mint a legjelesebb gyakorlat, mint a legszebb önműveltség.

Tanítóink igen jól tudják, hogy a minimumot felül haladó állásokra csak termet és hang kvalifikálnak, azért jobbaink meg sem kísérik ezek hiányában az egyenetlen s az önérzetet mélyen sértő harcokat; a kisebb erkölcsi erővel bírók pedig az elitélendő korteskedéshez folyamodnak, működésbe hozván az iskolaszék ötödik érzékét: a tapintást. Vá-

**) Már meg is kaptá

Szerk.

rosi iskolaszékeink legtöbbször pedig a barátság, az érdek és a befolyás játsza a főszerepet nagy dicsőségére a tanügynek és a tanítói névnek.

A korteskedés, a hivatalos testületekre gyakorolt presz-szió mindenütt elegendő okot képez, akár a választás megsemmisítésére, csak a tanítóválasztásoknál gyakorolható szabadon, büntetés nélkül; a tanügy és a tanítói tekintély nagyobb dicsőségére.

E visszas állapotokon segíteni, a tanítóválasztások erkö-lestelenségeit gyógyítani hivatott a törvényhozás, az egy-ház s maga a tanítói kar.

A törvényhozás által az államkormány legfőbb öre az erkölesöknek, a törvények megtartásának. Jó törvények nagygyá és boldoggá teszik a nemzetet, megszüntetik a társadalom erkölesi ferdeségeit, hibáit; meggyógyítják bűneit. Törvénynyel vágható szét a tanítóválasztásoknál mutatkozó erkölesi hibák gordiusi esomója is. Ha a törvényhozás ki-veszi a nem eléggé művelt falusi iskolaszék kezéből a vá-lasztást, vagy megszorítja a felsőbb helyről jövő harmas ki-jelölés által; avagy, ha behozza a kinevezési rendszert, melyet a baza 20 ezer tanítója örömmel üdvözölne: meg lesz oldva a kérdés, meg lesz szüntetve a panasz és meg lesz mentve a tanítótság a nép kegyének hajhászásától.

A kinevezési rendszert örömmel üdvözölné a tanítótság, mert benne a fokozatos előléptetés elvét és az érdem meg-jutalmazását látná megtestesülve. Az egyházak féltve őrzött jogán sem ejtették esorba, fenhagyván az egyházaknak az iskoláik felett való rendelkezési jogot, az egyházfők vagy autonóm testület kezébe téve le a tanítók kinevezését. Kath. részről figyelembe vehető hang emelkedett fel a tanítóválasz-tások revíziója érdemében: ugyanis a kath. népiskolák tan-tervét s a vele kapcsolatos utasításokat revideáló bizottság értekezletén a kisebbség részéről beadott külön vélemény -- különös tekintettel az 1893. évi XXVI. t. ez. korpótléket illető rendelkezéseire nézve -- az egyházmegyei tanfelügye-lőség harmas kijelölése által óhajtja megkötni az iskolaszék szabados választási jogát. Igen előre látó s a tanügyi ad-minisztrációt közelről ismerő szelleméről adván tanúságot, midőn indokolásában fölemlíti, hogy az iskolaszékek önzse-bükre való tekintetből az érdemesek s gyakorlattal bírók mellőzésével a képezde porát alig lerázott fiatal tanítót vá-lasztanak.

Népiskolai törvényünk revideálását a sokszor elhangzott ígéretek után csak időkérdésnek tartjuk és erősen reményel-jük, hogy a tanítóválasztások és egyéb hiányok helyes ren-dezése, vagy pótlása által a nép kényének kiszolgáltató tanítótságra és vele a nemzeti tanügyre új hajnal fog derülni.

Addig is az egyház, különösen a kath. egyházi főható-ság nagyban javíthatná a helyzetet azáltal, ha eltörölné a kath. kántortanító választásoknál a próbaéneklést, melyet ugyis az igaz vallásosság gúnyjára találtak fel s tartanak fenn még ma is. Aki volt már ilyen próbaénekléssel össze-kötött tanítóválasztáson, undorral kellett eltelnie azon erő-lködés felett, melylyel egyik a másikat nem éneklésben, ha-nem ordításban felülmulni törekedett. Meg kellett botránkozni azon világias szellemű áriákon, operettszerű orgonajátékon s világért sem költői szövegen, melyekkel a pályázók mind-egyike a zene- és műérzékkel nem bíró közönséget a maga részére megnyerni iparkodott. A próbaéneklés különösen a

elenben, midőn a kath. tanítóképző intézetek jellegüknél, az államiak pedig egy utóbbi miniszteri rendeletnél fogva a kántorképzésre is behatóbb gondot fordítanak, — könnyen elejthető volna. Az újabb keltű tanítói okleveleken jelezve van a kántorképesség is, tehát e bizonyítványok felett kételkedni és a pályázókat zenéhez nem értő iskolások vagy nép bírálatára alá vetni, első sorban bizalmatlanság a tanítóképzés tanári kara és a vizgálóbizottság iránt, másodsorban a tanítói önérték megsértése, megalázása.

Népnevelésügyünk vajmi keveset fog haladni mindaddig, míg a kántori tehetség a tanítói képesség elé helyeztetik. A tanítói pályára készülő s a maga anyagi előhaladását szem előtt tartó ifjú minden erejét a kántorság elsajátítására összpontosítja s a nevelés nagy kihatású munkájában magát csak napszámosi szerepre, szolgai munkásságra képesíti a népnevelésügy kimondhatlan kárára; pedig a nevelés teremti a szívben vallásosságot, a nevelés teszi az embert jámborrá, istenfélővé, mely munkát az iskola, a tanító végzi a zseuge gyermeki szívekben. Ha ez utóbbi képesség igazolására elfogadjuk a tanítóképzés bizonyítványát, úgy a kántori képesség jelzésére is dokumentumai szolgálhat.

Ha a tanítválasztásoknál a próbaéneklés, a személyes megjelenés előnye kizáratik, tanítválasztásaink tiszták, a valószínűség szerint érdemesebbekre esők és a tanügy előnyére kiütők lesznek.

Mit tegyen a tanítói kar a mai választások kifogás alá eső hibáival szemben?

Lépjön akezióba s erkölcsi hatalmával hasson oda, hogy minden tagja örizkedjék a választások erkölcsi posványába süllyedni. Aki pedig önmagáról s tanítói tekintélyéről megfelelkezve, korteskedés vagy más meg nem engedhető módon a választás igazságos lefolyását befolyásolná, legyen megbélyegezve és a tanítóegyesületek diszes testületéből kizárva.

Súlyos betegség orvoslása gyors segélyt igényel s az orvosság legyen bármily keserű, csak gyógyítson s a betegre lábra állítsa — megmentse — a főkivánság.

Addig is, míg állam, egyház a bajok orvoslásához fogna, kezdjük meg magunk, mert ki magán segíteni iparkodik, Isten is megsegíti.

Milyen legyen népoktatásunk.

Ha népoktatásunkat közelebbről szemléljük s ha az abban előforduló hibákat figyelembe vesszük, azon meggyőződésre jutunk, hogy az igen sokszor eltér valódi céljától. Eltér pedig azért, mert a népisolák tanítói még mindig nincsenek tisztában azzal, hogy milyennek kell lenni népoktatásunknak. Allapítsuk meg tehát: hogy milyen legyen népoktatásunk.

Némelyek a mellett kardoskodnak, hogy az kizárólag vallásos legyen, mások ismét azt követelik: hogy az teljesen hazafias legyen. De azzal már kevesen törődnek, hogy az egyszersmind az életre kiható is legyen. Pedig nem azért tanul a gyermek, hogy csak az iskolában tudjon, hanem legfőképp azért: hogy a mit az iskolában tanul, annak az életben hasznát vegye; tehát tödolog, hogy a népoktatás gyakorlati is legyen. Ennél fogva legyen népoktatásunk: 1-ször nemzeti, 2-ször erkölcsös, 3-szor gyakorlati.

Nemzetivé lesz népoktatásunk, ha tanításunkat hazafias

szellem lengi át. Hogy ezt tehesük, szükséges, hogy önmagunk is hazafias érzelmekkel bírjunk. Ezen érzelmeket kell fokozatosan a gyermekek keblébe átplántálni. Erre nézve elég alkalmat nyújt a népiskola minden egyes tantárgya. Ha tudunk hazánkért lelkesedni, ha dicső múltunk emlékei szüntelen szemünk előtt lebegnek, ha nemzetünk nagyjai iránt melegen érzünk, akkor tanításunk ezen oldala csaknem meg van oldva. De ha sivár kebelletl bírunk, s ha szívünk nem képes a köznapiasság salakjaitól fölemelkedve, fölmelegedni, akkor bizonyára tanításunk nemzetivé tételével nem sokat törődünk, s a legkedvezőbb alkalmakat is tanításunknál figyelmen kívül hagyva azon egyszerűen átsurranunk. Ezt nem szabad tennünk kedves pályatársak! Hanem oda hatnunk, hogy minden egyes tanítványunk szívébe, — legyen az bár idegen nemzetiségű, — a hazai iránti szeretet, a magyar nemzet iránti nagybecsülést és tiszteletet belecsepegtessük. Ezen eljárásunk által még nem vetkőztetünk ki senkit saját nemzetiségéből, hanem csak arról győzzük meg, hogy e szép hazában mindnyájunknak együtt kell élni és halni. Tehát mindnyáján szeressük azt!

Legyen tanításunk erkölcsös és vallásos. Erkölcsössé és vallásossá az által tesszük tanításunkat, ha a szív, kedély, érzelm és jellem fejlesztésére tanításunkot az eddiginél jobban kiterjesztjük. Hogy mennyire szükséges ez, tájadalom, korunk romboló és romlott szelleme eléggé beigazolja azt, hogy az eddigi iránynyal változtatva, fősúlyt az erkölcsös és vallásos nevelésre kell fordítani. Mert hisz szomorúan tapasztalhatjuk: hogy napjainkban az öngyilkosságok, a más vagyónának jogtalan elidegenítése, a törvénytiszteletlenség, a szociális és anarchikus törekvések, a gőgös felfuvalkodottág stb. igen gyakoriak, melyek a szív és jellem fejlettségére engednek következtetni.

Ezen általános romlottsággal szemben más orvoslás nincs, mint ezeknek korán kezdett fejlesztése és kellő időbeni kifejlődése és így a valódi erkölcsös és vallásos nevelés. Már az emlékező tehetséget is ennek szolgálatába vonhatjuk, sőt kell is vonnunk, midőn az emlékezés gyakorlására oly verseket és mondatokat veszünk föl, a melyek a hazafiaságon kívül ezeknek is teljes mértékben megfelelnek. Ezen munkánkat már a kezdő kis gyermeknél megkezdhetjük, midőn a beszéd és értelem gyakorlat alapján az I. és II. ik osztályban erkölcsös és szívnemesítő verseket tanítunk be. Együtt odabatván, hogy azt megértsek és át is érezzék. Itt tehát alapjában van alkalmunk hatni a gyermek kedélyére és jóirányu haladására, a melyek kibővítésére, megszilárdítására a felsőbb osztályokban olvasmányok és más tárgyak alapján tágabb tér nyílik, melyeket fölhasználni el ne mulasszuk. De főleg oda hassunk, hogy a jó példa legyen a gyermek erkölcsi oktatója; távolítsunk el tőle mindent, a mi rossz példának szolgálna neki, magunk járjunk elül ebben, különösen az isteni Megváltót, mint a tanítók tanítóját állítsuk példaképpen lelki szemeik elé.

Továbbá legyen tanításunk gyakorlati. Gyakorlativá az által tesszük tanításunkat, ha úgy tanítunk, hogy tanításunknak a gyermek az életben is hasznát vegye, s hogy azt soha el ne felejtse. Szóval csak azt tanítsuk, a mire a mindennapi életben szüksége lesz. E tekintetben nem egy vádat hoznak föl, a népiskola ellen. És pedig valljuk meg, nem egészen ok nélkül.

Sajnos, némely tanerő egyebet sem csinál, mint a száraz tankönyvi tananyagot magoltatja. mely aztán kevés időre meg is terbeli az emlékező tehetséget, de aztán lassankint abból is elpárolog, s így az életbe vajmi kevés szívároghatván át, annak gyakorlati értéke nem érvényesülhet. Másut pedig oly rosszul választják meg a tananyagot, miszerint abból többnyire olyat tanul be, a minek a gyakorlati életbeli kevés vagy éppen semmi haszna nincs. Így pl. igen sokszor a nyelvtan tanításánál a nyelvtani szabályok betanulásával kinoztatik a gyermek, s a helyes írás elsajátítására, a fogalmazásra és ügyiratokra kevés figyelem fordítatik. A számtan tanításánál a fejszámvetést csak a jegyszámvetés szolgálata alá rendeli, s csak annyiban tanítja, a mennyiben ennek millióig fellovagolni szüksége van rá; szem előtt tévesztvén azt, hogy az életben a fejszámvetésre van nagyobb szükségünk. A földrajz tanításánál az illető vidék statisztikai számainak megtanulására kötelezi, s egyéb nevezetességeinek ismertetését mellékesnek tekinti. A történelem tanításánál nem az élet és jellemrajzra, hanem a szoroson vett időrendre fekteti a súlyt. A természetrajz és tan tanításánál nem a természetbeli szemléltetés, hanem tankönyvből magyarázat nélküli tanítás képezi a tanítási eljárás alapját, némely népis-koiban. Hogy ily körülmények között a gyermek gondolkodó tehetségét mily békóba verik, azt szomorúan igazolják a gyakran felhangzó panaszok. Válasszuk meg tehát úgy a tananyagot, s adjuk úgy elő tárgyunkat, hogy az maradó hatással legyen tanítványainkra.

Ezen három fontos tényező szem előtt tartásával megvalósítjuk népoktatásunk eszményképét, s így megállapíthatjuk, milyen legyen népoktatásunk.

Pál Ferencz.

Vágyódás.

*Eszembe jut zajos napok közt
A zárdának csendes fala;
De imádkozni úgy, mint régen
Talán nem is tudnék soha! . . .*

*Eszembe jut komor napokban
A szeretetnek lágy szava,
És fáj, hogy abba a magányba
Vissza nem térhetek soha! . . .*

*Eszembe jut az áhítatnak
Az égre feltörő heve,
Csendes falak! Ne várjatok ti,
Az élet önzővé teve.*

*És mégis, mégis, életítam
Hívogatólag ínt oda;
Hová salakos érzélemmel
Vissza nem térhetek soha! . . .*

*A czella kicsiny ablakából
Festői tájt látott szemem,
És a fölhangzó szolozsmától
Megittasult az érzélem.*

*Óh mindez, mindez álomkép már
A vágyódás viszsugara,
Mely oly édes, mint rég lezajlott
Gyermekkorom bölcsődala.*

*Eszembe jut zajos napokban
A zárdának csendes fala,
De imádkozni úgy, mint régen
Talán nem is tudnék soha, . . .*

(Sz. Keresztur.)

Szabó Lajos.

Ádám fiai

(A státusgyűlés méltó figyelmébe.)

— Abel: Kire vesződik Kain szomszéd?

— Kain: hogyne ölné a méreg! Ez uri gazság, ellenséges boszuskodás, hunczfutság!! paptól, . . ki csak papol s maga kegyetlen vérszopó . . . Nem elég, hogy kalongyája után 2 nagy vékát fizetek; neki még szalma ára is kell . . . No majd adok én neki szalmát, polyvát . . . legyen mit rágjon

A: Megfizette-e 2 vékájával a tartozását Kain?

K. Mikor fizettem volna, hiszen eddig nem is parancsolták. Azt sem tudtam, menyuyivel tartozom, mert senki se mondta nekem egy szóval se. S most mégis egyszerre rám küldi az esküdtet, hogy fizessek neki 4 vékát, a kántornak kettő s azonkívül szalma árába 30 és 15 krt. -- Majd ha fagy. —

Á: Fagy biza, mert már hideg idő van. — De beszéljünk esendesebben; még felhallszik a paplakba a lár-mája. — Nem akarom boszantani jó Kain uramat; de az idén is, mint máskor — kiolvasták a templom előtt, ki mivel tartozik papbérbe; az is hirül volt adva, mikor van a behordás ideje. — Magát is szalmásnak olvasták ki, mint a a többi, — hiszen nem molnár — s a jó gazdák közé tartozik. — Mért nem is vivé bé a mezőről mint mi? eddig elfeledte volna rég s most nem nyitogatná ajtaját az esküdt ur.

K: De nekem ne is nyitogassa . . . mert nem szököm el a taluból a rongy kepejével, ha végrehajtot nem is küld a postámra. No ezért megkapja majd . . . Jövő gyűlésen indítványba hozom, hogy el kell licitálni a prédikáló széket; mert nem szükséges már . . . Csak az oltárról papoljon Tőlem ezután még inkább papolhat, amit akar. Eddig se döntöttem el a szentelt vizét, kivált mióta megtette velem a nagy szégyent, hogy visszaküldötte kepeimmel . . . Akkor azt mondta, hozzam szemül; most szalmáslag kívánja . . . hát hogy lehet eltalálni a kedvét? . . . Megis mondtam akkor úgy az én módom szerint mindent, mi az oldalomat furta. Volt mit ballgasson . . En zsákba macskát nem árulok. — Nem kell a masina pálinkája . . En megélek a magaméból, nem szo-

rulok rá, mint ő az én képemre. Tudom ki tehene borja, s ha tartom, meg is mondom az igazat szemébe; nem félek én tőle.

— A: Ott voltam én is, hallottam, mikor a papot úgy összegázolá s többen mondák maguk közt: nincs oka Kainnak; mert oly tires fejű gabonát vitt oda, hogy nem volt benne egy félvéka szem; mondogatták biz ott, hogy ha az ily jó gazda így fizet, mit várjau a pap a szegénytől; s még azt is suttogták, hogy Kain gazda eserélgeti a dolgot; mikor jól ereszt, kifizeti két vékával, s mikor gyenge, akkor szalmát ad a papnak. S törődnek vala, hogy ha más megadja mindenkor szalmáslag, mért nem miúdenik? Legyen öröme neki is a jó termésben s akkor jobban is imádkozik. — Hát ha a kerék tala, meg a esűr odra beszélni tudna?!

— K: No, itt van, a pap prokatora . . . Igaz, hisz a fiából papot akar csinálni. — Legyen az is huzavonó, ingyen élő, éljen a szegény ember véres verejtékéből; beszéljen s hiszék a más zsirján, mint a többi. Nincs még elég nyomoruság a nép nyakán; iltesse rá még a fiát kend is. No jöjjön csak hozzám még valami bajában, majd elküldöm a papjához, a kinek a talpát nyalja. De még ne is találkozzék velem valahol a mezőn, ha védeni meri a papot. —

— A. Hiba. nem hiba; hagyjuk annyiba . . . Én mehetek. —

* * *

— Szeth: Nem tudék vetni a nagy szárazság miatt a gyenge erőmmel.

— Kain: Fel kellett volna magának is használni elején azt a kis erőt. Az én vetéseim már szépen díszletek. — Maga idejében kell végezni mindent. Aztán ereszt is a kalonygya. Az idei termésem 4—5 vagy vékát adott s még a tavai gyenge rozsom is megadta a három vékát. — Gyurom ganéval, s fiaimmal magam mankálom meg a földet; nem kell a drága rosz eseléddel vesződjem, s várok, míg megjön ára a szemnek. A marhaeskákból jó áron eladok egy pár tulkot, ugy se férnek már az állásba; s a borjukból tavaszig láb helyet láb lesz. Nem szorulok én a döglesztő (törlesztő) be, se idegen országba. Igaz ember megél a mai világban, ha jó fiai vannak mellette.

— Szeth: Kain Uram igazán boldog ember. Jól rendezte be a dolgát, hogy iskolába nem küldötte a gyermekeit. Bezzeg most veszi hasznát. — Jó egészséget adjou az Isten!

— Abel: Szeth atyámfia, baj van; nagy baj van.

— Szet: Mi baj van, talán . . .

— Abel: Ez az akaczi zus Kain megharagudott rám, hogy valamit szóltam a papunk mellett. Légy jó smivel, te jól vagy vele, szólj jó szót melettem; mert rosz lesz belőle, ha sokáig haragudni talál. — Szeretnék megmaradni szülőfalumban békeségesen. Az is igaz, hogy fiamat, ha tiz lenne is, papnak nem adom. — Legyen belőle tanító; arról gondoskodni fog a nsgos tanfelügyelő s a szolgabíró.

— Szeth: No nyélbe ütöm a dolgot; de máskor ne légy oly gondolatlan. Nekünk együtt kell élnünk, s összetartani muszáj . . .

P s z t.

Kisebb közlemények

Magyarország védőereje.

(Statistikai kimutatás)

A magyar birodalomban 1893-ban a közös hadsereg újonczjutaléka 43,889, a honvédsége 12,509 legény volt. A sorozás eredménye 1892-ben a következő volt: Az első korosztálybeli hadkötelesek száma 149,168, valamennyi sorozásra felhivattaknak száma 339367 volt. A felhivottak közül a sorozásra megjelent 308,101, tehát 90-79 százalék, nem jelent meg 31,265. Besoroztak közülök 79,631 legényt, a felhivottaknak 28-46 százalékát.

A besorozottak közül 153 ezentiméternél alacsonyabb kettő, 180 ezentiméternél magasabb 189 volt. A legtöbb újoncz 22,617, 160 - 170 ezentiméter magas volt.

A magyar birodalom és Ausztria egész hadereje, legénységi állománya a következő volt. A közös hadsereg tényleges állománya 310.240 legényből állott, tartalékába 524.502, póttartalékába 209.130 ember tartozott. A haditenérsézet tényleges állománya 7900, tartaléka 6981, póttartaléka 1657, tengervédje 4191 emberből állott. A magyar királyi honvédség tényleges állománya 16.994, tartaléka 174.491, póttartaléka 60.333 emberből, a magyar népfölkelés katonailag kiképezett része 448.932, katonailag ki nem képzett része 1,972.793 emberből állott. Az osztrák-magyar monarchia véderőjének egész állományához 7,541 926. ember tartozik.

A hadsereg tábornoki kara 290 tagból áll. Egy tábornagy, 32 tábornag és lovassági tábornok, 92 altábornagy, 140 tábornok tartozik hozzá. A tényleges állományu törzs- és főtisztek száma a következő: Ezredes 358, alezredes 444, őrnagy 671, százados 4079, főhadnagy 4618, hadnagy 3992. Az egész tisztakar 14,062 tagból áll. A tartalékos törzs és főtisztek száma 11252. A tartalékos hadnagyok száma 10,945. Várakozási illetményvel szabadságot tisz 221 van.

Nemzetiség szerint a hadsereg így oszlik meg: Magyar 188.398 (18-05 százalék), német 300.728 (28-81), tót 47,484 (4-55), oláh 56,082 (5-37), ruthén 85.531 (8-19), horvát és szerb 77.866 (7-46), cseh és morva 150.599 (14-43), lengyel 93.694 (8-98), vend 31.370 (3 százalék).

A hadsereg anyakönyvi állományának folyása a következő: Meghalt természetés halálal 5690, öngyilkos lett 432, baleset ért 204-et, megszökött 1927. ellátásra a rokkantak közé vettek 105, nyugdíjállományba helyeztek 151-et, a póttartalékba áttettek 1735, elbocsátottak 18.010 legényt.

A magyar birodalomban 1892-ben 80.742 beteg katonát, Ausztriában 159.198 beteg katonát kezeltek. Meghalt a magyar birodalom katonasága közül 461, az osztrák katonák közül 755.

A közös hajóhad állománya a következő: A hajók száma 1891-ben 138, tonnatartalmuk 143.358, bejegyzett löerejük 163.590 volt.

A fölszerelt és első tartalékban levő hajók száma 41,

tonnatartalma 82.251, bejegyzett löereje 75.260, ágyuinak száma 241, személyzete 4628 volt.

A hajóhad két toronyhajóból, 8 kazamatta hajóból, egy páncélos fregattból, két torpedó koshajóból, hét torpedó hajóból, öt torpedó járműből, 62 torpedónaszárból, 7 szerhajóból, 3 monitorból, 20 állomási és küldőnehajóból és 6 kikötői és parti szolgálatra szolgáló hajóból állott, azonkívül 10 iskolahajóból.

A magyar királyi honvédség tényleges tisztikara 1892-ben 21 tábornokból, 1480 főtisztből állott. Közülük 1206 a gyalogsághoz, 273 a lovassághoz tartozik. A honvédség béke- és hadiállománya 1892-ben a következő volt:

Békelétszám: 22 tábornok, 219 tőzstiszt, 2030 főtiszt, 2 lelkész, 334 havidíjas, 978 altiszt, 13.666 legény és 3023 ló.

Hadilétszám: 51 tábornok, 303 tőzstiszt, 4325 főtiszt, 25 lelkész, 199 havidíjas, 26.263 altiszt, 174.747 legény és 23.391 ló.

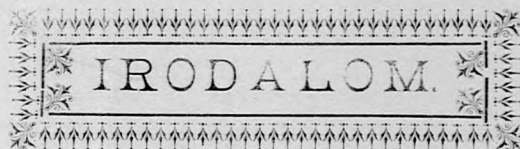
A kezelt betegek száma a honvédségben 1892-ben 41.073 a gyógyintézetekben 6564 volt. Meghalt betegség következtében 20 legény.

A magyar szent korona területén egyévi tényleges szolgálat kedvezményében részesített önkéntesek száma 1892-ben 1477 volt, 1256 a közös hadseregben, 221 a honvédség-nél szolgált, a fegyveres állományon kívül 144 orvos-növendék, 72 gyógyszerész, 21 állatorvos, 11 műszaki hallgató részesült az önkéntesség kedvezményében. A legtöbb önkéntes, 599 gimnáziumot, 127 főreáliskolát, 209 kereskedelmi iskolát végzett.

Egyenlő-e minden vallás? E kérdésre, mint a jinzi „Quartal-Schrift“ elmondja, kitűnően megfelelt egy Orape nevű katolikus főnök három protestáns prédikátornak, kik őt meglátogatták. — Ugyanis egyik ezek közül számos megkeresztelt és még nem keresztelt indián jelenlétében egy beszédet mondott, melynek tartalma körülbelül ez volt: Ne vonakodjatok, kedves barátaim, velünk együtt imádkozni. Mi is szeretjük az Istent és törekszünk a mennyország elnyerésére. Isten előtt mindegyik vallás egyenlően jó. A tietek, a katolikus vallás, hasonló a terebélyes fához; azok a vallások, melyeket mi hirdetünk, annak ágai. Már pedig a fa és az ágak egymennűek, ugy-e bár? Épen úgy áll a dolog a mi vallásunkkal és a tietekkel. Közös bennük az, hogy mindegyik az égbe vezér. Ebben az értelemben beszélt a prédikátor mintegy fél óráig. Midőn azután a főnököt megkérdezték, miképen vélekedik e fejtegetésről, így szólt a prédikátorhoz: „Nagyon esodálom, hogy így beszélsz a vallásról. Ti fehér férfiak elég embert találhattok, a kik titeket az igazságra oktatnak, míg mi indiánok csak szegény, tudatlan emberek vagyunk. Mi mindazonáltal mindig azt hittük, hogy szükségképen csak egy jó vallás lehet, a mint csak egy Isten van. Az egy Istenben való hit okvetlenül arra vezet, hogy csak egy evangéliumot, egy tanítást higynünk. Mert nebéz elfogadnunk, hogy maga Isten olyannyira különböző vallásokat nyilatkoztatót ki. Ha már egy szegény és vad is resteli, hogy ma ellenkezőjét mondja annak, a mit tegnap állított, mennyivel kevésbé gondolható, hogy Isten most elvegyen vagy visszavonjon valamit abból, a mit egykoron. midőn e földön járt, tanított. Te pedig azt állítod, hogy a ti

vallástok ugyanaz, mint a mienk. Hát akkor hogy van az, hogy ti nem hirdetitek ugyanazokat a tanokat, a melyeket a mi papjaink? Azt igenis tudom, hogy a fa és az ágak, egymennűek; de láttatok-e valaha tölgyet, a mely almát, vagy almafát, a mely makkot termelt volna? Ha tehát elismered, hogy a mi vallásunk a fa, a tietek annak ágai, akkor nektek is ugyanazt kell hinnedek s hirdetnetek, a mit a mi papjaink bisznek és tanítanak. Egyébiránt, így végezte beszédjét Orape, „a legjobb, a mit tehettek, az, ha nekünk a jövőben békét hagytok s nem terheltek tovább látogatásokkal, hogy egy olyan vallást erőszakoljatok reánk, a melyet ti magatok találtatok ki.“

H. K.

* **Tanító és tanítvány** ezimű műre, a következő előfizetési felhívást vetjük. „A tanügy terén elhőltt tíz évi működésem alatt gyűjtöttem néhány képet az iskolai nevelés köréből. Ezeket adom ki a fenti cím alatt. Terjedelme a műnek 1—5 nyomtatott iv lesz. Előfizetési ára bérmentes küldéssel 40 kr. Bolti ára több lesz. Az előfizetési pénzek és gyűjtővek beküldését október 2-ig ezimemre (Keozsvárt, Pap-uteza, II-ik községi iskola) tisztelettel kérem. Kolozsvárt, 1894. augusztus hava. Elek Gyula, községi isk. igazgató. „A t. szerzőnek ezen művét jó lélekkel ajánljuk a tanügygyel foglalkozók s a tanügy barátainak szives figyelmébe és pártolásába. Elek Gy. kollegánk volt. Képzett és buzgó tanító; esze és szive szól könyvének minden egyes sorából.

Napi események köréből

— **MEGHIVÓ.** Az erd. r. k. irod. társulat választmánya f. hó 16-án délelőtt 11 órakor ülést tart. Tárgy: a folyó ügyeken kívül az október 4-én tartandó diszgyűlés végleges előkészítése.

AZ ELNÖKSÉG.

— **Zsinatvizsgálat.** Lány Gyula maros-illye és Lestyán Lajos topánfalvi lelkészek a zsinatvizsgálatot f. hó 11-én kiváló eredménnyel tették le. Vivant hi et sequentes!

— **Zászlószentelés.** A gyulafehérvári önkéntes tüzoltóságnak diszes zászlóját nagyszámu vidéki és városi község ünneplése mellett f. hó 9-én benedikálta nsgos és ft. Todor József dr. kanonok és képviselő ur egy gyönyörű beszéd kíséretében. A zászlóanya Roska József városi főkapitány és tüzolt. parancsnok kedves neje volt. Diszgyakorlat, bankett stb. zárták be az ünnepséget.

— **Kalazantinum.** Ez a neve a kegyes tanítórend által Kolozsvárott felállított intézetnek, melyet e hó 8-án szentelt fel társaitól körülvéve Lévy Imre, a rend tartományi főnöke és kormányzója. Ugyanakkor az első szent miséi

is megtartotta az újonnan épült kápolnában. Ebben az intézetben, melyet a rend védnökéről Kalazanti Józsefről neveztek el, fogja a kegyes tanítórend nevelni és kiképezni nagyszámú növendékeit, a magyar katolikus ifjúság leendő tanárait, kik a Kalazantinumban szerzik meg úgy theologiai, mint tanári kiképeztetésüket. Eddig a piarista rend Nyitrán képezte ki növendékeit, ezt az intézetet azonban feloszlatták.

— **Megtörtént.** Egy szuloki sváb a héten Pécs felé tartott kocsiával. Szigetvár közelében egy kiltelken lakó iskolás fiúval találkozott, kit aztán föl is szólított, hogy szálljon föl és foglaljon helyet a kocsin. Amint egymás mellett ültek, kérdezte az atyafi a nebulót, hogy mit tanul, mi akar lenni? Mire a fiú azt feleli: Ügyvéd akarok lenni. Ügyvéd? kérdi a német, akkor lemenj a kocsimról! — A gyerek leszáll s a szuloki sváb magánosan folytatja útját.

— **Az egyházpolitikai javaslatok a főrendiházban.** Gróf Zichy Nándor a „Fejérmegyei Napló”-ban cikket tesz közzé, melyben ezeket mondja: E hó 25 ikén tárgyalja a főrendiház hármass bizottsága a képviselőház által megszavazott egyházpolitikai javaslatokat. Ezen javaslatok sokban a keresztény hittel ellenkezők, politikailag pedig veszedelemesek, mert a vallásosságot és erkölcsöt és a polgári jogviszonyok biztonságát veszélyeztetik. Tudván, mit tartalmaznak, látván, mit eredményezhetnek e javaslatok úgy, a hogy elénkbe hozatnak, azokat sem megszavaznunk, sem elmaradásunk által létesítésükhöz hozzájárulnunk nem lehet. Lehet e kereszténynek abba belenyugodnia, hogy kimondásuk: a keresztény megszűnhet kereszténynek lenni? Ez magába véve is lehetetlen. A kereszténység eltörölhetetlen. De megeshetik, hogy a keresztény Krisztust megtagadván, nem keresztény hitűek körébe lép, vagy hitetlennek mondja magát. És mi ezt törvényesíthetjük, mi ennek útját egyengessük? A már megkeresztelt gyermeket, esetleg hajlama ellenére a kereszténységből kizárjuk? Keresztény törvény lesz-e ez? És csak azért, hogy a házasság dekrisztianizáltassék, törvényt hozzunk a polgári anyakönyvvezetés iránt, holott az a jelen viszonyok között drága pénzen legalább is csak kétes biztossággal szolgálhat? De ezen javaslatok a házasság kérdésével nemcsak a junktimnál, de külső és belső összeköttetésüknél fogva is együtt járnak. A ki amaszt nem akarja ezeket sem szavazhatja meg; a ki amaszt csak időszerűtlennek tartotta, ezeket már szükségkép ellenzi; a ki a házassági törvényt még elfogadhatónak vélte, azért még ezekhez jelen alakjokban nem fog járulhatni. Sokat lehetne és kellene még megjegyznem, ha már a publicisztika mindezt nem beszélte volna meg bővebben. De a fentebbiekre ez idő szerint egész határozottsággal véltem reámutatbatni, hogy részéről sem mulasztassék, a mit a veszély elhárítására tethetni.

— **Pályázat** a csik-mindszenti rk. kántortanítói állomásra. Ezen állomás évi járandóságai: 1) 72 kalongya őszi és 106 kalongya tavaszi kepe. 2) 8 frt. 18 kr. oszpora. 3) Stolaris: 28 frt. 4) Szentmise alapítványokból: 3 frt. 25 kr. 5) 42 terü. puba tűzifa s ennek felvágatására 18 napszám. 6) A község pénztárából 120 frt. készpénz fizetés. 7) 40 véka féréjű szántó s 5 szekér szénát és sarjut termő kaszáló. 8) 2 szobából, kamrából álló tisztességes lakás, továbbá jó pince, sütőház, gabonás, csűr, istálló, sertésöl és 2 veteményes kert. Ezen állomásra csakis kántortanítói oklevéllel bírók pályázhatnak, kik is kellően felszerelt kérvényeiket alulírt egyháztanács és iskolaszéki elnökhöz folyó hó végéig benyújthatják. Próbát tétel végett személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Csik-Mindszent, 1894 szept. 5-én. U. p. Csik-Szentgyörgy. Fodor László sk. plebános, egyháztanácsi és iskolaszéki elnök. (1)

— **Pályázat.** A gyergyó-ujfalvi róm. kath. segéd-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. Kepe czimen a hitközségtől 60 kalongya rozs és ugyanannyi zab. 2., Oszporából 35 frt. 3., 40–45 terü. bükkfa. 4., A templom pénztárából havi részletekben 96 frt. 5., Stólából mintegy 30 frt. 6., Szent mise-alapítványból 3 frt. — Külön udvaron tisztességes, 2 szoba és konyhából álló lakás egy kis veteményes kerttel és gazdasági épületekkel. Kötelessége: az önálló tanításon kívül a sekrestyési teendők és a templom tisztántartása. Pályázati határidő tart szeptember 16-ig. Oklevéllel nem bíró képezde-végzett ifjak is pályázhatnak. A pályázati folyamodványok kellőleg felszerelve a kitűzött időig alattirhoz beküldendők. Kelt Gyó-Ujfaluban, 1894. aug. 27-én. Molnár János plebános, iskolaszéki elnök. (2)

— **Pályázat.** A csik-dánfalvi iskolaszék, a képviselői testülettel egyetértőleg, egy harmadik tanítói, illetve nótanítói állás szervezését határozatilag kimondván s e határozat a tanhatóság által is jóváhagyatván: a nevezett nótanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen nótanítói állás járandóságai 1. készpénz fizetés 300 o. é. frt a község pénztárából hav előleges részletekben. 2., Hat öl lágú tűzi fa. 3., Lakás, mely áll, egyelőre, egy szoba, egy konyhából mellette, 4., egy kis veteményes kert. Kötelessége leendő: az iskolaszék által kijelölendő leánytanköteleseket az előírt tantárgyakból a népoktatási törvény követelményei szerint tanítani s a női kézimunkában is oktatni. Véglegesítés egy sikeres próba év után történik. Pályázati határidő 1894. évi szeptember 26-a mely időn belül a kellően felszerelt pályázatok alattirt iskolaszéki elnökhöz benyújthatók. Csik-Karczfalván, 1894. sept. 4-én. Rancz János plebános, iskolaszéki elnök. (2)

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BÉLA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gynlaféhvártt